

Cadastre 2016

DE L'OFFRE FRANCOPHONE D'ENSEIGNEMENT QUALIFIANT ET DE
FORMATION PROFESSIONNELLE EN RÉGION DE BRUXELLES
CAPITALE
Année de référence 2014

Kadaster 2016

VAN HET NEDERLANDSTALIG AANBOD VAN ONDERWIJS EN
OPLEIDING IN HET BRUSSELS HOOFSTEDELIJK GEWEST
Referentiejaar 2014

TRAVAIL RÉALISÉ PAR LE SECRÉTARIAT DE L'IB EFE BRUXELLES DANS LE CADRE DE LA TASK FORCE BRUXELLOISE,
SUR DEMANDE DU MINISTRE DU GOUVERNEMENT FRANCOPHONE BRUXELLOIS DE LA FORMATION
PROFESSIONNELLE

DOCUMENT OPGEMAAKT DOOR HET SECRETARIAAT VAN BANSIPA IN HET KADER VAN DE TASK FORCE WERK
ONDERWIJS OPLEIDING ONDERNEMEN OP VRAAG VAN DE BRUSSELE MINISTER VAN ECONOMIE EN
TEWERKSTELLING

L'Alliance Emploi – Formation – Enseignement (EFE) est une stratégie régionale bruxelloise, menée en concertation avec les Communautés et les mondes de l'enseignement, de la formation, de l'emploi et des entreprises, qui participe à la redynamisation de l'économie bruxelloise. Dans son axe Emploi Formation Enseignement, elle s'inscrit dans la Stratégie 2025.

Dans le cadre de la Task Force Enseignement – Formation – Emploi - Entreprise (EFEE) – qui vient en appui de l'Alliance - le BANSPA (Brusselse Adviesraad van Nederlandstalige Sociale Partners) et l'IB EFE de Bruxelles (Instance Bassin Enseignement Formation Emploi) ont reçu au printemps 2016 une lettre de mission du Ministre Gosuin : la réalisation d'un cadastre de l'offre d'enseignement et de formation à Bruxelles. Dans ces pages figure donc un panorama synthétique et global de l'ensemble de l'offre proposée au Bruxellois en 2013-2014, et 2014 pour la formation, tant du côté francophone, que néerlandophone. Ce premier travail demande cependant à évoluer ; il sera donc actualisé et approfondi dans ses prochaines éditions, notamment pour s'ajuster au mieux aux besoins régionaux.

Daniel Fastenakel

Président IB EFE Bruxelles

IB EFE Bruxelles – Rue de Stalle 67 – 1180 Uccle

secretariat@ibefe-bxl.be

De Alliantie Werk Opleiding Onderwijs wil als gewestelijke strategie de Brussels economie redynamiseren en dit in overleg met de Gemeenschappen, onderwijs- en opleidingspartners, tewerkstellingsoperatoren en ondernemingen. Via de pijler Werk Opleiding Onderwijs draagt de Alliantie bij aan de Strategie 2025.

In het kader van de Task Force Werk Onderwijs Opleiding Ondernemen - die de Alliantie ondersteunt – kregen het IB EFE de Bruxelles (Instance Bassin Enseignement Formation Emploi) en BANSPA (Brusselse Adviesraad van Nederlandstalige Sociale Partners) in de lente van 2016 de opdracht van minister Didier Gosuin een kadaster op te maken van het onderwijs- en opleidingsaanbod in het Brussels hoofdstedelijk gewest. Op de volgende bladzijden vindt u een samenvattend globaal overzicht van het Franstalig en Nederlandstalig aanbod 2013 – 2014. Met dit eerste kadaster wordt een basis gelegd die dient uitgewerkt, verfijnd en aangevuld te worden de volgende jaarlijkse edities. Aldus kan doelgerichter ingegaan worden op gewestelijke noden.

Anton Van Assche
Voorzitter BANSPA

TABLE DES MATIÈRES GLOBALE

CADASTRE 2016	1
1. DIAGRAMME DES OPÉRATEURS PRÉSENTÉS DANS LE CADASTRE	3
2. L'ENSEIGNEMENT QUALIFIANT ORDINAIRE DE PLEIN EXERCICE (3ÈME DEGRÉ)	4
3. L'ENSEIGNEMENT QUALIFIANT SPÉCIALISÉ (PLEIN EXERCICE ET ALTERNANCE)	7
4. LES CEFA	8
5. L'EPF	11
6. L'ENSEIGNEMENT DE PROMOTION SOCIALE	14
7. BRUXELLES FORMATION	16
8. LES OISP	19
9. LA VALIDATION DES COMPÉTENCES	22
KADASTER 2016	27
10. DIAGRAM VAN HET AANBOD ONDERWIJS—OPLEIDINGEN IN HET KADASTER	29
11. GEWOON HOGER SECUNDAIR ONDERWIJS	30
11.1. <i>Beroepssecundair onderwijs (BSO)</i>	31
11.2. <i>Technisch secundair onderwijs (TSO)</i>	33
11.3. <i>Kunstsecundair onderwijs (KSO)</i>	36
12. BUITENGEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS (BUSO)	38
13. LEREN EN WERKEN.....	42
13.1. <i>Deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO)</i>	43
13.2. <i>Leertijd (Syntra Brussel)</i>	45
14. SYNTRA BRUSSEL.....	47
15. VOLWASSENENONDERWIJS.....	51
15.1. <i>Centra voor basiseducatie (CBE)</i>	52
15.2. <i>Centra voor volwassenenonderwijs (CVO)</i>	54
16. VDAB BRUSSEL EN PARTNERS	57
17. ERKENNING VERWORVEN COMPETENTIES (EVC).....	62

PRODUCTION DU SECRÉTARIAT DE L'IB EFE BRUXELLES

Cadastre 2016
de l'offre francophone
d'enseignement et de
formation professionnelle
EN RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE

09 novembre 2016

En mars 2016, l'Instance Bassin est sollicitée par le Ministre Gosuin pour réaliser un cadastre francophone de l'offre de formation et d'enseignement à Bruxelles. Ce document se veut dresser un état des lieux global de l'offre proposée aux Bruxellois francophones, et fait également le point – lorsque les données sont disponibles – sur les caractéristiques des publics qui la fréquentent.

Réalisé à partir des données 2014 et 2013-2014 pour l'Enseignement, ce volet francophone du cadastre s'inscrit dans le périmètre suivant :

- L'enseignement de plein exercice technique et professionnel au 3ème degré, ordinaire et spécialisé
- L'enseignement en alternance (CEFA) au 2ème et 3ème degrés
- L'ensemble de l'offre de l'Enseignement de Promotion sociale
- La formation en alternance auprès de l'efp/SFPME, en apprentissage ou chef d'entreprise
- L'ensemble des formations de Bruxelles-Formation et des Organismes d'Insertion Socioprofessionnelle (OISP)
- L'offre et les résultats des épreuves de Validation des Compétences (VDC) organisées à Bruxelles

Comme cité précédemment, cette édition du cadastre est appelée à évoluer et s'ajuster, notamment en termes d'affinement des données présentées. À ce stade, elle permet toutefois de porter un regard transversal sur l'ensemble de l'offre francophone d'enseignement et de formation proposée aux Bruxellois.

1. Diagramme des opérateurs présentés dans le cadastre

2. L'enseignement qualifiant ordinaire de plein exercice (3ème degré)

A partir du 2ème degré (donc, de la 3ème année secondaire), l'élève a le choix entre un parcours en section de transition et en section de qualification.

La section de transition suppose une continuité des études dans l'enseignement supérieur et délivre uniquement le CESS (Certificat d'Enseignement Secondaire Supérieur) au terme du parcours ; elle est organisée en forme générale, en forme artistique ou en forme technique (le technique de transition).

La section de qualification n'exclut pas la continuité des études dans l'enseignement supérieur, dispense une formation pratique à un métier et délivre, avec le CESS, des certificats d'aptitude professionnelle (dont le CQ, le Certificat de Qualification). Cette section est organisée en forme artistique, technique (le technique de qualification) et professionnelle. Ces deux dernières sections forment « l'enseignement qualifiant ».

Le 3ème degré est présenté dans ce cadastre. Ce degré est formé par les 5ème et 6ème années, ainsi que par les 7èmes années. Dans le professionnel, c'est seulement au terme d'une 7ème année que l'on peut obtenir le CESS.

L'enseignement, quelles que soient les sections et formes, est dit « ordinaire » ou « spécialisé » ; dans ce dernier cas, il est organisé selon une pédagogie adaptée. L'enseignement spécialisé est abordé plus loin.

Enfin, l'enseignement peut être organisé en plein exercice ou en alternance (enseignement dispensé, dans ce dernier cas, au sein des CEFA). L'enseignement en alternance est abordé plus loin.

Concernant l'enseignement qualifiant de plein exercice, sont présentées ici les données relatives aux élèves réguliers inscrits au 15/01/2015 pour l'enseignement ordinaire. L'administration procède à 2 comptages dans l'enseignement ordinaire : au 1er octobre d'une année scolaire, et au 15 janvier de la même année scolaire. Seul ce dernier comptage est certifié, puisque c'est sur base de celui-ci que les financements sont attribués aux écoles.

- Données disponibles selon les variables au 15 janvier : secteur, options, descriptifs des années (type, forme, année), effectifs
- Variables non disponibles : âge, lieu de résidence, nationalité, genre, certifications.

2.1. L'enseignement qualifiant ordinaire de plein exercice (3ème degré) en bref

OPERATEURS	64 établissements scolaires francophones à Bruxelles
FORMATIONS	9 secteurs
	97 options différentes au 3 ^{ème} degré, dont <ul style="list-style-type: none"> ▪ 62 options organisées en 5ème-6ème (31 TQ – 31 P) ▪ 35 septièmes années (5 TQ – 30 P)
	Formations les plus fréquentées en TQ : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Technicien en comptabilité (1081 élèves en 5ème et 6ème) ▪ Agent d'éducation (578 élèves en 5ème et 6ème) ▪ Techniques sociales (567 élèves en 5ème et 6ème)

	<p>Formations les plus fréquentées en 7ème TQ :</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Assistant aux métiers de la sécurité et de la prévention (61) ▪ Prothésiste dentaire (9) ▪ Technicien en maintenance de systèmes automatisés industriels (4) <p>Formations les plus fréquentées en P :</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Auxiliaire administratif et d'accueil (886 élèves en 5ème et 6ème) ▪ Puériculture (554 élèves en 5ème et 6ème) ▪ Aide familial (374 élèves en 5ème et 6ème) <p>Formations les plus fréquentées en 7ème P :</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Puériculteur (186) ▪ Gestionnaire de Très Petites Entreprises (176) ▪ Aide-soignant (104)
EFFECTIFS	<p>10 165 élèves au 3ème degré, dont</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 5619 en 5ème-6ème TQ ▪ 3349 en 5ème-6ème P ▪ 80 en 7ème TQ ▪ 1117 en 7ème P

2.1.1. EQ-TP (3ème degré) par secteurs

Tableau 1: EQ-TP (3ème degré, TQ+P), par secteurs

EQ-TP (3 ^{ème} degré) : 10 165 élèves au 15/01/2014	
SECTEURS	Nbre inscrits
AGRONOMIE	115
ARTS APPLIQUÉS	945
CONSTRUCTION	395
ECONOMIE	3247
HABILLEMENT-TEXTILE	110
HÔTELLERIE-ALIMENTATION	369
INDUSTRIE	1278
SCIENCES APPLIQUÉES	448
SERVICE AUX PERSONNES	3113
TOTAL SECTIONS QUALIFIANTES	10 020
7 ^È PROFESSIONNELLES DE TYPE C	145
TOTAL	10 165

2.1.2. EQ-TP (3ème degré) par filière

Tableau 2: EQ-TP (3ème degré) par filière

EQ-TP (3 ^{ème} degré) : 10 165 élèves au 15/01/2014		
	TQ	P
NOMBRE D'INSCRITS	5699	4466

2.1.3. EQ-TP (3ème degré) par genre

Cette donnée n'est pas disponible au vu de la source choisie.

2.1.4. EQ-TP (3ème degré) par catégorie d'âge

Cette donnée n'est pas disponible.

2.1.5. EQ-TP (3ème degré) par lieu de résidence

Cette donnée n'est pas disponible.

2.1.6. EQ-TP (3ème degré) par nationalité

Cette donnée n'est pas disponible.

2.1.7. EQ-TP (3ème degré) par nombre de certifiés

Cette donnée n'est pas disponible.

2.1.8. Enseignement ordinaire de plein exercice : ratio transition/qualification

Tableau 3: Enseignement ordinaire de plein exercice par filière

3 ^{ème} degré : 21.756 élèves au 15/01/2013	
FILIERES	Nbre d'inscrits
ENSEIGNEMENT DE TRANSITION	11.433
Général	10.249
Technique et artistique de transition	1.184
ENSEIGNEMENT DE QUALIFICATION	10.323
Technique et artistique de qualification	5.751
Professionnel	4.572
TOTAL	21.756

3. L'enseignement qualifiant spécialisé (plein exercice et alternance)

L'enseignement spécialisé propose un encadrement pédagogique adapté aux spécificités des élèves qui le fréquentent. Il est organisé en 8 types d'enseignement, correspondant aux spécificités des élèves : par exemple, le type 5 s'adresse aux élèves malades ou convalescents quand le type 6 s'adresse aux élèves présentant des déficiences visuelles.

Au niveau secondaire, l'enseignement spécialisé est organisé également selon 4 formes :

- Forme 1 : enseignement d'adaptation sociale
- Forme 2 : enseignement d'adaptation sociale et professionnelle
- Forme 3 : enseignement professionnel
- Forme 4 : enseignement général, technique, artistique ou professionnel

Les formes 3 et 4 ressortent de l'enseignement qualifiant et sont retenues ici, au niveau du 3ème degré (pour la forme 4) et de la phase correspondante (phase 3) pour la forme 3.

Les données présentées ici sont celles du comptage au 30/09/2013. Il s'agit de données vérifiées.

- *Données disponibles selon les variables au 15 janvier : secteur, options, descriptifs de l'année (type, forme, phase, année), effectifs*
- *Variables non disponibles : âge, lieu de résidence, nationalité, genre, certifications, lieux et durée de stages*

3.1. L'enseignement spécialisé en bref

OPERATEURS	15 établissements scolaires francophones à Bruxelles
FORMATIONS	8 secteurs (Sciences appliquées n'est pas concerné) 48 options différentes Options les plus fréquentées : En forme 4 (certificats identiques à l'enseignement ordinaire) : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Auxiliaire administratif et d'accueil (11) ▪ Technicien de bureau (6) ▪ Cuisinier de collectivité (4) En forme 3 (certificats spécifiques) : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Encodeur de données (75) ▪ Auxiliaire de magasin (69) ▪ Commis de cuisine (43) En alternance, article 47 (uniquement en forme 3) : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Auxiliaire de magasin (4) ▪ Equipier logistique (2) ▪ Commis de cuisine (1)
EFFECTIFS	490 élèves dont <ul style="list-style-type: none"> ▪ 53 en plein exercice, forme 4 ▪ 437 en plein exercice, forme 3 ▪ 7 en alternance (article 47), forme 3

4. Les CEFA

Les « Centres d'Education et de Formation en Alternance » dépendent de la FWB. Ils s'adressent à un public âgé de 15 à 25 ans. Le stage est obligatoire pour tous. Les mineurs peuvent s'inscrire avant d'avoir trouvé un stage, et peuvent bénéficier d'un accompagnement particulier pour en trouver un. Pour les majeurs, la signature du contrat est une condition sine qua non à l'inscription au CEFA.

Les CEFA organisent **deux types de formation** :

- Article 45 : la formation vise des qualifications spécifiques à l'alternance, au travers d'un cursus s'étalant sur le temps nécessaire au jeune pour acquérir les compétences visées (généralement deux ans). En cas de réussite du cursus, les jeunes obtiennent une certification de qualification spécifique (CQS).
- Article 49 : la formation vise les mêmes objectifs et compétences que dans l'enseignement de plein exercice. Les programmes des cours, les examens et les épreuves de qualifications portent sur les mêmes matières, sont organisés de façon similaire et donnent accès, en cas de réussite, aux mêmes certifications que le plein exercice (CE6P, CQ6, CQ7)

Une formation en Article 47 est également possible grâce à la collaboration d'un CEFA avec une école d'enseignement spécialisé. La présentation de ces données se fait dans la partie relative à l'enseignement spécialisé.

Remarque : pour les CEFA, 2 sources de données sont possibles : l'enquête annuelle du CCG et la base de données officielle ETNIC. Lorsqu'on compare les deux sources, les totaux ne correspondent pas.

Données ETNIC (= données officielles)

- Données disponibles selon les variables : secteur, option.
- Variables nécessaires non disponibles : genre, âge, lieu de résidence, nationalité, nombre de candidats à la certification, nombre de certifiés.

Données CCG (= données déclarées par les CEFA)

- Données disponibles selon les variables : secteur, genre, deux catégories d'âge, avec ou sans contrats (avec la distinction en MFI et hors MFI), type de contrats, nombre de certifiés par type de certificats et par sous-domaine, dernière attestation obtenue avant l'inscription
- Variables nécessaires non disponibles : lieu de résidence, nationalité, nombre de candidats à la certification, distinction entre les articles (pour les certifiés)

Pour ce Cadastre 2016, les données présentées sont celles de l'enquête au 15/01/2014 du CCG.

4.1. Les CEFA (2ème et 3ème degré) en bref

OPERATEURS	5 CEFA
FORMATIONS	6 secteurs de formations
EFFECTIFS	1388 élèves dont <ul style="list-style-type: none"> ▪ 670 en article 49 ▪ 718 en article 45
INSERTION	79 % des jeunes prêts sont insérés pendant la formation
	84 % des contrats utilisés sont des CISP

4.2. CEFA (2ème et 3ème degré) par secteur

Tableau 4: CEFA (2ème et 3ème degré) par secteur

CEFA : 1397 élèves au 15/01/2014	
SECTEURS	Nbre d'inscrits
AGRONOMIE	21
CONSTRUCTION	229
ECONOMIE	510
HÔTELLERIE-ALIMENTATION	162
INDUSTRIE	261
SERVICE AUX PERSONNES	206
EN OBSERVATION	8

4.3. CEFA (2ème et 3ème degré) par type de formation

Tableau 5: CEFA (2ème et 3ème degré) par type de formation

CEFA : 1397 élèves au 15/01/2014			
	Article 45	Article 49	Article 47
NOMBRE D'INSCRITS	670	718	9

4.4. CEFA (2ème et 3ème degré) par genre

Tableau 6: CEFA (2ème et 3ème degré) par genre

CEFA : 1397 élèves au 15/01/2014		
	Hommes	Femmes
NOMBRE D'INSCRITS	911	486

4.5. CEFA (2ème et 3ème degré) par catégorie d'âge

Tableau 7: CEFA (2ème et 3ème degré) par catégorie d'âge

CEFA : 1397 élèves au 15/01/2014		
	15-18 ans	18-25 ans
NOMBRE D'INSCRITS	759	638

4.6. CEFA (2ème et 3ème degré) par lieu de résidence

Cette donnée n'est pas disponible.

4.7. CEFA (2ème et 3ème degré) par nationalité

Cette donnée n'est pas disponible.

4.8. CEFA par nombre de certifiés

Tableau 8: CEFA, répartition des élèves selon la certification acquise en juin ou septembre 2013

CEFA, sur les 1328 inscrits au 15/01/2013	
DIPLÔMES	Total
ACP (ART 45 OU 49) Attestation de compétences professionnelles	58
CE2D (ART 49) Certificat d'étude du 2 ^{ème} degré	67
CQS (ART 45) Certificat de qualification spécifique à l'alternance	178
DIPLÔMES DE 6ÈME ANNÉE (ART 49) CQ6, CE6P	125
DIPLÔMES DE 7ÈME ANNÉE (ART 49) CQ7, CESS, CERTIFICAT DE GESTION	54
TOTAL	482

Il faut noter que malheureusement, ces chiffres ne nous permettent pas dégager un taux de certification puisqu'ils ne nous indiquent pas le nombre d'échec ou le nombre de candidats à la certification.

5. L'efp

L'efp est le centre bruxellois de formation des classes moyennes. Il organise différents types de formation : de la formation en alternance, de la formation continue et de l'accompagnement pédagogique à la création d'entreprise.

Aucune donnée relative aux deux derniers types de formation n'a été récoltée. Les données qui suivent concernent donc uniquement la formation en alternance.

La formation en alternance des classes moyennes s'organise selon **deux types de formation** :

- L'apprentissage : une formation qualifiante destinée aux personnes âgées d'au moins 15 ans, qui souhaitent être formées pour exercer une profession salariée.
- La formation chef d'entreprise : une formation qualifiante qui s'adresse aux plus de 18 ans qui veulent exercer une profession indépendante, avoir un statut de dirigeant d'une PME, ou exercer une profession salariée.

Concernant la formation en alternance, les données récoltées en 2015 sont des données relatives aux inscrits aux cours agréés au 31/12/2014.

- *Données disponibles selon les variables : pôle, métier, genre, âge, lieu de résidence, nationalité, nombre de certifiés.*
- *Variables nécessaires non disponibles : nombre de candidats à la certification.*

5.1. L'efp en bref

FORMATIONS	10 pôles de formations
	98 formations différentes, dont <ul style="list-style-type: none"> ▪ 29 formations en apprentissage ▪ 69 formations en chef d'entreprise
	Formations les plus populaires en apprentissage <ul style="list-style-type: none"> ▪ Coiffeur-se (129) ▪ Vendeur-se (100) ▪ Restaurateur-trice (65) Formations les plus populaires en chef d'entreprise <ul style="list-style-type: none"> ▪ Agent immobilier (843) ▪ Comptable (308) ▪ Directeur-trice de maison d'enfants (136)
EFFECTIFS	5358 auditeurs, dont <ul style="list-style-type: none"> ▪ 742 auditeurs apprentis ▪ 4616 auditeurs chefs d'entreprise

5.2. efp par secteur

Tableau 9: efp par secteur

Efp : 5.358 auditeurs au 31/12/2014	
SECTEURS	Total d'inscrits
ALIMENTATION	581
ART	488
BIEN-ÊTRE	405
CBC	401
COMMERCE	422
CONSTRUCTION	639
ELECTROTECHNIQUE	269
GESTION	235
MOBILITÉ	384
SERVICE	1.534

5.3. efp par type de formation

Tableau 10: efp par type de formation

Efp : 5.358 auditeurs au 31/12/2014		
	Apprentissage	Chefs d'entreprise
NOMBRE D'INSCRITS	742	4.616

5.4. efp par genre

Tableau 11: efp par genre

Efp : 5.358 auditeurs au 31/12/2014		
	Hommes	Femmes
NOMBRE D'INSCRITS	3.105	2.253

5.5. efp par catégorie d'âge

Tableau 12: efp par catégorie d'âge

Efp : 5358 auditeurs au 31/12/2014	
CATEGORIES D'AGE	Nbre d'inscrits
15 - 18 ANS	273
18 - 24 ANS	2.775
25 - 29 ANS	1.020
30 - 44 ANS	973
+45 ANS	317

5.6. efp par lieu de résidence

Tableau 13: efp, par lieu de résidence

Efp : 5358 auditeurs au 31/12/2014	
LIEUX DE RESIDENCE	Nbre d'inscrits
BRUXELLES	3.498
RÉGION FLAMANDE	886
RÉGION WALLONNE	1.067
AUTRE	7

5.7. efp par nationalité

Tableau 14: efp, par nationalité

Efp : 5358 auditeurs au 31/12/2014	
NATIONALITE	Nbre d'inscrits
BELGIQUE	4992
EUROPE	190
HORS EUROPE	176

5.8. efp par nombre de certifiés

Tableau 15: efp, nombre de certifiés

Efp : 2014	
NOMBRE DE CERTIFIÉS	
	851

Attention : la donnée relative aux candidats à la certification est indisponible. On ne peut donc pas déduire de taux de certification.

6. L'Enseignement de promotion sociale

L'Enseignement de promotion sociale (EPS) en Fédération Wallonie-Bruxelles s'inscrit dans la dynamique d'éducation tout au long de la vie. Initialement prévu pour offrir aux travailleurs des formations calquées sur celles de l'enseignement, il offre aujourd'hui à un public large, principalement adulte (l'âge minimum varie selon le niveau d'enseignement mais peut dans certains cas descendre à 15 ans) un choix très large de formations pour qui souhaite obtenir une qualification, se perfectionner, entamer une reconversion professionnelle ou encore acquérir de nouvelles compétences pour son évolution personnelle. Ces formations sont organisées de manière permanente ou occasionnelle, tant du niveau secondaire que supérieur. Elles vont par exemple de l'alphabétisation au master et certaines permettent par ailleurs d'accéder au CEB et au CESS.

L'une des particularités de l'EPS est qu'il se structure sur une base modulaire : les formations se composent de « modules » ou « unités d'enseignement » (UE) qui permettent souplesse et flexibilité.

Les données proviennent de la Direction de l'enseignement de promotion sociale et sont ici de deux types :

- *Des effectifs globaux calculés sur base des inscriptions par unité d'enseignement (comptage au premier dixième de l'unité). Ceux-ci comprennent un important nombre de doublons (130.000 inscriptions aux UE pour 54.000 étudiants distincts) et ne constituent qu'un indicateur sommaire pour notre objet.*
- *Des effectifs par formation qualifiante récoltés dans le cadre d'un projet spécifique mené par l'Instance Bassin EFE mais qui ne portent que sur le qualifiant de niveau secondaire supérieur et sur les personnes inscrites aux épreuves intégrées (dernières unités des sections). Ils ne montrent qu'une partie visible de l'iceberg, à savoir les personnes arrivant à la fin de la formation. À ce stade, il est malheureusement impossible d'avoir une vue précise des personnes qui se sont inscrites aux formations dans le but de suivre le parcours jusqu'au bout et obtenir le certificat.*

Par ailleurs, hormis le genre, aucune des données liées aux caractéristiques du public n'est disponible.

Enfin, une précision s'impose : les « inscrits aux épreuves intégrées » et les certifiés, à savoir ceux qui ont réussi l'épreuve intégrée et obtenu un certificat authentifié, ne constituent pas la même cohorte d'étudiants. Les établissements ne sont en effet pas tenus de transmettre ces titres dans un temps imparti à l'administration, ce qui peut introduire des biais dans le comptage, et donc un décalage entre effectifs et certifiés.

6.1. L'EPS en bref

FORMATIONS	46 établissements
	1554 unités d'enseignement distinctes organisées en 2013-2014 dans 10 grands secteurs
	Des formations de niveaux secondaire à universitaire
EFFECTIFS	54.249 élèves comptabilisés à Bruxelles pour l'année 2013-2014 (34% du total de la FWB) <ul style="list-style-type: none"> • 19.104 dans le niveau secondaire inférieur • 21.863 dans le secondaire supérieur • 12.976 dans le supérieur court • 316 dans le supérieur long
	54,48% d'inscriptions de femmes contre 45,52% d'inscriptions d'hommes

6.2. EPS, inscriptions aux UE par secteur

Tableau 16: EPS, inscriptions aux UE par secteur

EPS, 130 441 inscriptions aux UE	
SECTEURS	Total d'inscrits aux UE
AGRONOMIE-RESSOURCES SOL ET EAUX-MONDE ANIMAL	5
ARTS APPLIQUÉS	3.283
CONSTRUCTION	4.435
COURS GÉNÉRAUX	12.338
ECONOMIE	82.821
HABILLEMENT	353
HÔTELLERIE-ALIMENTATION	1.843
INDUSTRIE	5.487
SCIENCES APPLIQUÉES	12.153
SERVICES AUX PERSONNES	7.723

6.3. EPS par type de formation

Cette donnée n'est pas disponible.

6.4. EPS par genre

Cette donnée n'est pas disponible pour la population globale.

6.5. EPS, par catégorie d'âge

Cette donnée n'est pas disponible.

6.6. EPS, par lieu de résidence

Cette donnée n'est pas disponible.

6.7. EPS, par nationalité

Cette donnée n'est pas disponible.

6.8. EPS, par statut

Cette donnée n'est pas disponible.

6.9. EPS, nombre de certifiés

Cette donnée n'est pas disponible pour la population globale.

7. Bruxelles Formation

Bruxelles Formation est l'organisme public régional bruxellois chargé d'organiser la formation professionnelle des adultes francophones. Il a pour mission de :

- Réguler, c'est-à-dire coordonner, organiser et gérer la formation des bruxellois ;
- Opérationnaliser, c'est-à-dire mettre en place et développer des programmes de formation seul ou en partenariat avec des associations, entreprises, fonds sectoriels, etc.

Concrètement, Bruxelles Formation organise des formations de types différents (allant notamment de la formation de base à la formation qualifiante) destinées aux demandeurs d'emploi et aux travailleurs.

Bruxelles Formation est lui-même opérateur, mais organise également des formations en partenariat avec des OISP, l'enseignement de promotion sociale, le service Phare, etc. L'offre de formation et les caractéristiques du public de plusieurs partenaires sont abordés plus loin dans des points spécifiques.

*Les données de Bruxelles Formation concernent les stagiaires présents en formation du 01/01 au 31/12/2014 et proviennent du service « Études et statistiques » de l'opérateur. Les données à notre disposition ne concernent que les **chercheurs d'emploi** et portent sur tous les types de formation, en ce compris les stages et formations en entreprise comprenant les FPI-E (formation professionnelle d'intégration en entreprise), les stages d'immersion linguistique, les FPI (formation professionnelle individuelle), CIP (convention d'immersion professionnelle) et les STE (stage de transition en entreprise). En termes de variables liées aux caractéristiques du public, ne sont pas encore disponibles les données relatives à la nationalité et aux certifiés.*

7.1. Bruxelles formation en bref

OPERATEURS	11 pôles de formation et d'information	
	BF Bureau et services	BF Industrie
	Bf Carrefour	BF Langues
	Bf Cepegra	BF Logistique
	BF Construction	BF Management et multimédia TIC
	BF Carrefour	BF Tremplin
	BF Entreprise	
FORMATIONS	14 domaines de formation distincts	
	5 types de formation différents : formations qualifiantes, de base, préformations, langues, produits isolés	
EFFECTIFS	9.040 stagiaires dont 8.974 chercheurs d'emploi présents en 2014	

7.2. Bruxelles Formation par secteur

Tableau 17: BF par secteur, toutes formations confondues

BF : 8.974 CE distincts	
SECTEURS	Nbre de présents en 2014
Agriculture/Environnement	23
Agro-alimentation	49

Commerce et vente	683
Confection/Textile	21
Construction	509
Culture/Arts du spectacle	29
Education-Formation	45
Gestion/Management	673
Horeca/Tourisme	337
Métiers administratifs	1.055
Métiers de l'artisanat	21
Métiers de l'information et de la communication	344
Nettoyage	150
Sans domaine spécifique ¹	3.340
Santé/Action sociale	571
Techniques/industrie	545
TIC	891
Transport et logistique	634

7.3. Bruxelles Formation par type de formation

Tableau 18: BF par type de formation

BF : 8.974 CE distincts	
TYPES DE FORMATION	Nbre de présents en 2014
Formations de base	948
Autre ²	94
Formations en langues	2.366
Formations qualifiantes	2.010
FPI	162
Préformations	152
Produits isolés	1.093
Stages et formations en entreprise	2.864

7.4. Bruxelles formation par genre

Tableau 19: BF par genre (toutes formations confondues)

BF : 8.974 CE distincts		
	Hommes	Femmes
NOMBRE DE PRÉSENTS EN 2014	4.862	4.111

¹ Cette catégorie « sans domaine spécifique » reprend la détermination généraliste, l'alphabétisation, les langues, la préparation aux examens des métiers administratifs et les formations de base

² Cette catégorie « Autre » reprend notamment la préparation aux examens des métiers administratifs

7.5. Bruxelles formation par catégorie d'âge

Tableau 20 : BF par catégorie d'âge (toutes formations confondues)

BF : 8.974 CE distincts	
CATEGORIES D'AGE	Nbre de présents en 2014
Moins de 25 ans	2.417
25 – 29 ans	2.173
30 – 44 ans	3.378
+45 ans	1.006

7.6. Bruxelles Formation par lieu de résidence

Tableau 21: BF par résidence (toutes formations confondues)

BF : 8.974 CE distincts	
LIEUX DE RESIDENCE	Nbre de présents en 2014
Bruxelles	7.661
Région flamande	556
Région wallonne	569
Autre	188

7.7. Bruxelles Formation par nationalité

Cette donnée n'est pas disponible.

7.8. Bruxelles Formation par statut

Tableau 22: BF par statut (toutes formations confondues)

BF : 8.974 CE distincts	
STATUTS	Nbre de présents en 2014
indéterminé	795
chômeurs de moins d'un an	4.299
chômeurs de longue durée (un an et plus)	3.880

7.9. Bruxelles Formation par nombre de sortants et de certifiés

Tableau 23: nombre de sortants de BF par domaine

BF : 7.396 CE distincts	
TYPES DE FORMATION	Nbre de sortants en 2014
Autres	94
Formations de base	815
Formations en langues	2.167
Formations qualifiantes	1.670
FPI-PTP/RAC/Stage BEE	102
Préformations	115
Produits isolés	986
Stages et formations en entreprise	2.030

Certaines formations qualifiantes de Bruxelles-Formation permettent l'obtention d'un CeCAF ou certificat de compétences acquises en formation. Pour l'ensemble de ces formations (25), on compte 421 stagiaires certifiés et donc détenteurs de ce certificat.

8. Les OISP

Les Organismes d'Insertion Socio-Professionnelle (OISP) s'inscrivent dans une démarche d'éducation permanente en vue de lutter contre l'exclusion sociale et professionnelle. On distingue trois types d'OISP : les Ateliers de Formation par le Travail (AFT), les opérateurs de formation et les Missions locales (MLOC). Ce dispositif s'adresse à un public adulte de demandeurs d'emploi qui, en raison de son isolement et de sa précarité socio-économique, est le plus éloigné du marché de l'emploi. Les formations sont généralement organisées en journée, et leur durée varie de minimum quelques semaines à maximum deux ans.

Les OISP organisent des formations de différents types : formations qualifiantes, alphabétisation, déterminations, formations de base, perfectionnements, formations par le travail, préformations et produits isolés.

Les données des OISP concernent les stagiaires présents en formation du 01/01 au 31/12/2014 et proviennent du service « Études et statistiques » de Bruxelles Formation. Les données à notre disposition portent sur les effectifs par type de formation et ne concernent que les chercheurs d'emploi. En termes de variables liées aux caractéristiques du public, ne sont pas encore disponibles les données relatives à la nationalité, et aux certifiés.

8.1. OISP en bref

FORMATIONS	12 domaines de formation distincts
	8 types de formation différents : alphabétisation, détermination, formation de base, formation qualifiante, formation par le travail, préformation, produits isolés, perfectionnement
EFFECTIFS	4 235 chercheurs d'emploi distincts dont <ul style="list-style-type: none"> ▪ 57% sont au chômage de longue durée (+d'un an) ▪ 45% ont entre 30 et 45 ans

8.2. OISP par secteur

Tableau 24: OISP – formations professionnalisantes³ par secteur

OISP : 1.630 CE distincts en formation professionnalisante	
SECTEURS	Nbre de présents en 2014
Agriculture/Environnement	37
Agro-Alimentation	8
Commerce et vente	52
Confection/Textile	38
Construction	249
Gestion/Management	48
Horeca/Tourisme	161
Métiers administratifs	387
Nettoyage	31
Santé/Action sociale	376
Techniques/Industries	25
TIC	220

³ Cette appellation regroupe les formations qualifiantes, les perfectionnements et les produits isolés

8.3. OISP par type de formation

Tableau 25: OISP, inscrits par type de formation

OISP : 4.235 CE distincts	
TYPES DE FORMATION	Nbre de présents en 2014
Alphabétisation	560
Détermination	852
Formations de base	1.008
formations qualifiantes	1.503
Formations par le travail	316
Préformation	560
Produits isolés	142
Perfectionnement	12

8.4. OISP par genre

Tableau 26: OISP inscrits par genre

OISP : 4.235 CE distincts		
	Hommes	Femmes
NOMBRE DE PRÉSENTS EN 2014	2.014	2.221

8.5. OISP par catégorie d'âge

Tableau 27: OISP par catégorie d'âge

OISP : 4.235 CE distincts	
CATEGORIES D'AGE	Nbre de présents en 2014
Moins de 25 ans	996
25 – 29 ans	816
30 – 45 ans	1936
+45 ans	487

8.6. OISP par lieu de résidence

Tableau 28: OISP par lieu de résidence

OISP : 4.235 CE distincts	
LIEUX DE RESIDENCE	Nbre de présents en 2014
Bruxelles	3.995
Région flamande	153
Région wallonne	82
Autre	5

8.7. OISP par nationalité

Cette donnée n'est pas disponible.

8.8. OISP par statut

Tableau 29: OISP par statut

BF : 4.235 CE distincts	
STATUTS	Nbre de présents en 2014
indéterminé	336
chômeurs de moins d'un an	1.483
chômeurs de longue durée (un an et plus)	2.416

8.9. OISP par nombre de sortants et de certifiés

Tableau 30: OISP par nombre de sortants

OISP : 3.504 CE distincts	
TYPES DE FORMATION	Nbre de sortants en 2014
ALPHABÉTISATION	430
DÉTERMINATION	852
FORMATIONS DE BASE	782
FORMATIONS QUALIFIANTES	1136
FORMATIONS PAR LE TRAVAIL	210
PRÉFORMATION	445
PRODUITS ISOLÉS	130
PERFECTIONNEMENT	12

Le nombre de certifiés n'est pas disponible.

9. La Validation des Compétences

La validation des compétences est mise en œuvre en Belgique francophone, par un décret de juillet 2003, via un Consortium de validation des compétences (CVDC) et des Centres de validation agréés. Ils sont organisés par les 5 institutions publiques d'enseignement et de formation professionnelle continue : Le FOREM, Bruxelles Formation, l'Enseignement de promotion sociale (EPS), l'Institut de Formation en Alternance des Petites et Moyennes Entreprises (IFAPME) et le Service de Formation des Petites et Moyennes Entreprises (SFPME).

La *mission du Consortium de validation des compétences* est d'organiser les démarches visant à vérifier la maîtrise des connaissances, des compétences et des aptitudes professionnelles pour obtenir un Titre de compétence reconnu par les partenaires associés. Ce Titre permet, depuis 2005, l'accès ou le maintien à l'emploi.

Les données de la Validation des compétences portent sur l'ensemble des candidats ayant passé une épreuve à Bruxelles en 2014 et proviennent du Consortium de Validation des compétences. Les caractéristiques du public à notre disposition sont l'âge, le statut et le lieu de résidence.

9.1. La validation des compétences en bref

CENTRES	11 centres de compétences à Bruxelles	
	Centre bruxellois de VdC des métiers d'employés	BF Bureau&Services
	Centre bruxellois de VdC des métiers TIC	BF Construction
	Centre bruxellois de VdC des métiers de la logistique	BF Industrie
	Centre de VdC de l'EPS de Bruxelles	IRISTECH +
	Centre de VdC de l'EPS de Bruxelles Ouest	Efp
	Centre RBC – métiers de la bouche	
	En 2014, des titres de compétences ont été délivrés dans 13 métiers différents à Bruxelles	
	Les métiers avec le plus de titres délivrés en 2014 : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aide ménager (75 titres) ▪ Employé(e) administratif (24 titres) ▪ Ouvrier boulanger-pâtissier (20 titres) 	
RÉALISÉ	324 épreuves organisées en 2014 à Bruxelles, pour 202 titres délivrés	

9.2. Nombre d'épreuves organisées et de titres délivrés

Tableau 31: VdC, nombre d'épreuves organisées et de titres délivrés en 2014

VdC :	
NOMBRE D'ÉPREUVES ORGANISÉES	324
NOMBRE DE TITRES DÉLIVRÉS	202

9.3. La VdC par genre

Cette donnée n'est pas disponible.

9.4. La VdC par catégorie d'âge

Tableau 32: VdC, candidats bruxellois présents aux épreuves par catégorie d'âge

VdC : 324 candidats bruxellois présents aux épreuves en 2014	
CATEGORIES D'AGE	Nbre d'inscrits
MOINS DE 25 ANS	9
25 – 34 ANS	111
35-44 ANS	105
+45 ANS	99

9.5. La VdC par lieu de résidence

Tableau 33: VdC, candidats bruxellois présents aux épreuves par lieu de résidence

VdC : 324 candidats présents aux épreuves à Bruxelles en 2014	
LIEUX DE RESIDENCE	Nbre d'inscrits
BRUXELLES	264
RÉGION FLAMANDE	19
RÉGION WALLONNE	41

9.6. La VdC par nationalité

Cette donnée n'est pas disponible

9.7. La VdC par statut

Tableau 34: VdC, inscrits par statut

VdC : 324 candidats bruxellois présents aux épreuves en 2014	
STATUTS	Nbre d'inscrits
CHÔMEUR COMPLET INDEMNISÉ	133
CHERCHEUR D'EMPLOI NON-INDEMNISÉ	64
TRAVAILLEUR INDÉPENDANT	8
TRAVAILLEUR INTÉRIMAIRE	6
TRAVAILLEUR SALARIÉ	72
AUTRE	41

9.8. La VdC par nombre de certifiés⁴

Tableau 35: VdC, nombre de certifiés à Bruxelles

VdC : taux de certification 2014	
NOMBRE D'ÉPREUVES ORGANISÉES	324
NOMBRE DE TITRES DÉLIVRÉS	202

⁴ Ces chiffres ne reprennent pas les Titres RAF délivrés sur Bruxelles pour cette période.

EXTERNE NOTA

Kadaster van het Nederlandstalig aanbod Onderwijs en Opleiding

IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

TRACÉBRUSSEL

schakels naar werk

09 november 2016

EIGENAAR VAN DE NOTA

Tracé Brussel vzw

BEGUNSTIGDE

Banspa-Leden

Naar analogie met IB EFE (Instance Bassin Enseignement qualifiant –Formation- Emploi) kreeg BANSPA - de Brusselse Adviesraad van Nederlandstalige Sociale Partners (waarvan het secretariaat wordt verzekerd door Tracé Brussel vzw) op 18 mei 2016 de opdrachtbrief van minister Gosuin om een kadaster op te maken van het Nederlandstalig onderwijs- en opleidingsaanbod in het Brussels hoofdstedelijk gewest.

De bedoeling vanuit de Taskforce WOOO (Werk Onderwijs Opleiding Ondernemen) was om met dit kadaster de Alliantie WOO te ondersteunen, die op haar beurt kadert in de pijler Werk-Opleiding-Onderwijs van de Strategie 2025.

Teneinde het Franstalig en Nederlandstalig aanbod vergelijkbaar voor te stellen werd in deze editie het stramen gevolgd zoals ook aangewend in het reeds eerder dit jaar door IB EFE gepubliceerde Franstalige kadaster.

In dit eerste kadaster van het Nederlandstalig aanbod krijgt de lezer een overzicht van het aantal deelnemers, de aantallen per studierichting, beroepsdomein of sector, de types van opleiding, het geslacht, de leeftijdscategorieën, de nationaliteit, de woonplaats, het statuut en het aantal personen die de actie succesvol afwerkten (bijvoorbeeld met een certificaat of diploma). De referentieperiode is N-2, c.q. het kalenderjaar 2014 en voor het onderwijs het schooljaar 2013-2014.

Zoals overeengekomen met de opdrachtgever en in samenspraak met het IB EFE werd voor het Nederlandstalig aanbod (naar analogie met het Franstalig aanbod) in kaart gebracht wat volgt:

- inzake onderwijs: het technisch, beroeps- en buitengewoon onderwijs (het algemeen secundair onderwijs of hoger onderwijs dus niet inbegrepen) in de 3de graad (2 tot 3 jaren) en alle vormen van leren en werken.
- inzake volwassenenonderwijs: het aanbod van de Centra voor Volwassenenonderwijs en het aanbod van Syntra Brussel. Het betreft zowel voltijdse als deeltijdse initiatieven, lineair en modulair.
- inzake opleiding: alle kwalificerende beroepsgerichte opleidingen en de ondersteunende opleidingen zoals oriënterende modules, taalondersteuning en algemene arbeidsmarktcompetenties.
- inzake validatie van competenties: een overzicht van het aanbod en de resultaten bij de erkende organisaties waar men zich kan laten testen voor specifieke competenties met als doel een ervaringsbewijs te behalen.

Dit kadaster in deze editie is een loutere beschrijving en voorstelling van het Nederlandstalig aanbod en cijfermateriaal, zoals initieel afgesproken. Een uitgebreidere analyse van dit aanbod kan worden voorzien in latere edities.

Voor de dataverzameling werd beroep gedaan op de medewerking van:

- de Vlaamse Gemeenschapscommissie
- Syntra Brussel
- VDAB Brussel
- de Vlaamse overheid, Departement Onderwijs en Vorming en Departement Werk en Sociale Economie

Met dank voor de toelevering van het materiaal.

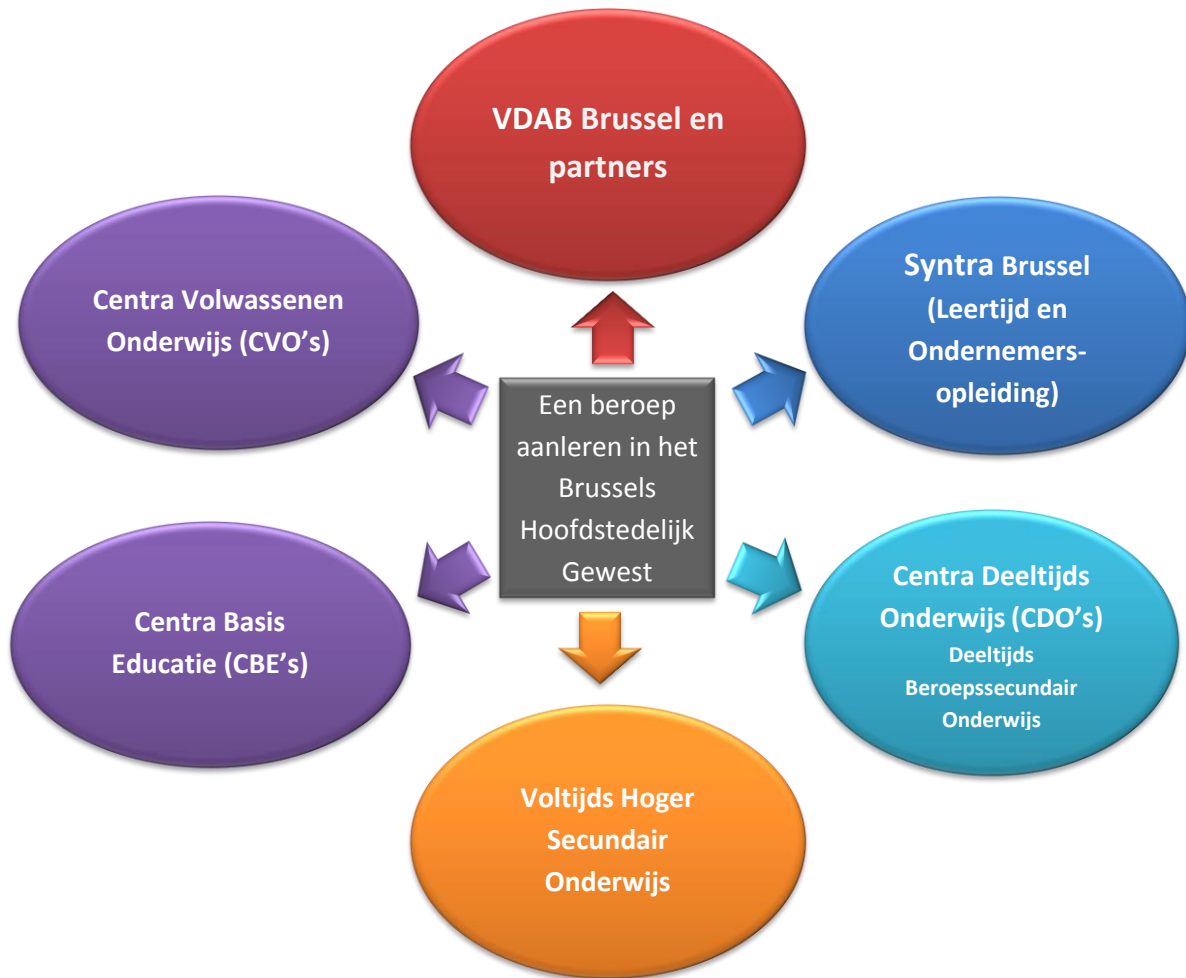
Anton VAN ASSCHE,
Voorzitter BANSPA

banspa
BRUSSELSE ADVIESRAAD
VAN NEDERLANDSTALIGE
SOCIALE PARTNERS

BANSPA – secretariaat - p/a Tracé Brussel vzw – Antwerpsesteenweg 26 – 1000 Brussel

10. Diagram van het aanbod Onderwijs-Opleidingen in het kadaster

11. Gewoon hoger secundair onderwijs

- De data in het kadaster betreffen het aantal inschrijvingen voor de 3de graad (2 tot 3 jaren), het ASO niet inbegrepen, in schooljaar 2013-2014 (telmoment 01/02/2014) voor de scholen gevestigd in het Brussels hoofdstedelijk gewest.
- Het gaat om (door het verificatiekorps) geverifieerde gegevens van leerlingen die ingeschreven waren in een vestigingsplaats op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ook als de hoofdzetel (administratieve zetel) van die school buiten BHG gelegen was.

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming/Vlaamse Gemeenschapscommissie

Er zijn vier onderwijsvormen in het Nederlandstalig onderwijs.

- **Algemeen secundair onderwijs (ASO)**

legt de basis voor het volgen van hoger onderwijs en is niet gericht op concrete vaardigheden of beroepsbekwaamheid onmiddellijk inzetbaar op de arbeidsmarkt. Dit wordt hier niet in het kadaster opgenomen.

- **Beroepssecundair onderwijs (BSO)**

is een praktijkgerichte onderwijsvorm waarin de jongere naast algemene vorming vooral een specifiek beroep aanleert. Stages en praktijk kunnen tot meer dan de helft van het lessenrooster omvatten. Theoretische vakken ondersteunen de praktijk.

In het BSO loopt een experiment met modulair onderwijs zonder graden of leerjaren en per studiegebied een reeks opleidingen, die elk uit één of meer modules bestaan.

- **Technisch secundair onderwijs (TSO)**

besteedt aandacht aan algemene en technisch-theoretische vakken. Bij deze opleiding horen ook praktijklessen. Nadien kan de jongere een beroep uitoefenen of overstappen naar het hoger onderwijs.

- **Kunstsecundair onderwijs (KSO)**

koppelt een algemene en kunsttheoretische vorming aan praktijk en actieve kunstbeoefening. Nadien kan de jongere een beroep uitoefenen of overstappen naar het hoger onderwijs.

Het secundair onderwijs kent een 1ste graad (2 jaar observatie), een 2de graad (2jaar oriëntatie) en 3de graad (2 jaar determinatie). Een 7de jaar levert in het BSO na een gedreven specialisatie het diploma secundair onderwijs op. Het TSO en KSO willen in een 7de jaar Se-n-Se (Secundair na Secundair) de kansen op tewerkstelling en in hogere opleiding verhogen. Het ASO en KSO kennen een 7de jaar als voorbereiding op hoger onderwijs.

Jongeren kunnen **Leren en werken** combineren via het Deeltijds beroepssecundair onderwijs of de Leertijd. Dit wordt op pagina 42 voorgesteld.

Naast het gewoon secundair onderwijs is er in Vlaanderen het **Buitengewoon Secundair onderwijs (BuSO)** dat zich richt tot jongeren met een handicap of leer- of opvoedingsmoeilijkheden. Dit wordt op pagina 39 voorgesteld.

11.1. Beroepssecundair onderwijs (BSO)

11.1.1. BSO (3de graad): samengevat

OPERATOREN	Aantal scholen: 13 <ul style="list-style-type: none">▪ COOVI – Elishout (Anderlecht)▪ Don Bosco Technisch Instituut (Sint-Pieters-Woluwe)▪ GO! atheneum Emanuel Hiel Schaarbeek-Evere (Evere)▪ GO! atheneum Sint-Jans-Molenbeek (Anderlecht)▪ GO! atheneum Sint-Jans-Molenbeek (Sint-Jans-Molenbeek)▪ GO! atheneum Ukkel (Ukkel)▪ GO! technisch atheneum Jette (Jette)▪ GO! technisch atheneum Zavelenberg Sint-Agatha-Berchem (St-Ag.-Berchem)▪ Imelda-Instituut (Brussel)▪ Instituut Anneessens – Funck (Brussel)▪ Maria Assumptalyceum A.S.O.-T.S.O.-B.S.O. (Brussel)▪ Regina Pacisinstituut (Brussel)▪ Sint-Guido-Instituut (Anderlecht)
	Aantal studiegebieden: 14
	De meest populaire studiegebieden: <ul style="list-style-type: none">▪ Handel (314)▪ Personenzorg (205)
	Aantal leerlingen: 971

11.1.2. BSO (3de graad): studiegebied

STUDIEGEBIEDEN	Aantal leerlingen
Handel	341
Personenzorg	205
Voeding	78
Lichaamsverzorging	64
Koeling en warmte	60
Decoratieve technieken	50
Mechanica-elektriciteit	50
Hout	33
Mode	24
Auto	22
Bouw	14
Land- en tuinbouw	6
Maatschappelijke veiligheid	5
Niet van toepassing	19
Totaal aantal leerlingen	971

11.1.3. BSO (3de graad): geslacht

GESLACHT	Aantal leerlingen
Man	491
Vrouw	480
Totaal aantal leerlingen	971

11.1.4. BSO (3de graad): leeftijdscategorie

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal leerlingen
18 jaar of jonger	563
19 of ouder	408
Totaal aantal leerlingen	971

11.1.5. BSO (3de graad): woonplaats

WOONPLAATS	Aantal leerlingen
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	777
Vlaams Gewest	180
Waals Gewest	12
Andere	2
Totaal aantal leerlingen	971

De woonplaatsgegevens zijn gebaseerd op de gegevens die door de school geregistreerd werden (niet de officiële woon-plaatsgegevens).

11.1.6. BSO (3de graad): nationaliteit

NATIONALITEIT	Aantal leerlingen
Belg	797
E.U.	49
Niet E.U.	125
Totaal aantal leerlingen	971

11.1.7. BSO (3de graad): aantal studiebewijzen

STUDIEBEWIJZEN	Aantal
Studiegetuigschrift 2e leerjaar van de 3e graad	259
Diploma van secundair onderwijs	225
Totaal	484

Studiebewijzen mogen niet vergeleken worden met het aantal inschrijvingen. Tussen de registratiedatum en 30 juni (studie-bewijzen) kunnen er nog inschrijvingen zijn. Bovendien omvat de derde graad een 1e, 2e en 3e leerjaar en Se-n-Se en kan een studiebewijs enkel in het 2e of 3e leerjaar (of Se-n-Se) behaald worden.

11.2. 1.2 Technisch secundair onderwijs (TSO)

11.2.1. TSO (3de graad): samengevat

OPERATOREN

Aantal scholen: 15

- COOVI – Elishout (Anderlecht)
- Don Bosco Technisch Instituut (Sint-Pieters-Woluwe)
- GO! atheneum Anderlecht (Anderlecht)
- GO! atheneum Anderlecht (Sint-Jans-Molenbeek)
- GO! atheneum Emanuel Hiel Schaarbeek-Evere (Schaarbeek)
- GO! atheneum Etterbeek (Etterbeek)
- GO! atheneum Ukkel (Ukkel)
- GO! technisch atheneum Jette (Jette)
- GO! technisch atheneum Zavelenberg Sint-Agatha-Berchem (St-Ag.-Berchem)
- Imelda-Instituut (Brussel)
- Instituut Anneessens – Funck (Brussel)
- Maria Assumptalyceum A.S.O.-T.S.O.-B.S.O.(Brussel)
- Mater Dei-Instituut (Sint-Pieters-Woluwe)
- Regina Pacisinstituut (Brussel)
- Sint-Guido-Instituut (Anderlecht)
-

Aantal studiegebieden: 16

De meest populaire studiegebieden:

- Handel (320)
- Personenzorg (152)
- Toerisme (126)

Aantal leerlingen: 775

11.2.2. TSO (3de graad): studiegebied

STUDIEGEBIEDEN	Aantal leerlingen
Handel	320
Personenzorg	152
Toerisme	126
Mechanica-elektriciteit	30
Chemie	28
Voeding	22
Maatschappelijke veiligheid	20
Fotografie	15
Lichaamsverzorging	14
Tandtechnieken	11
Auto	9
Grafische communicatie en media	7
Mode	7
Optiek	7
Land- en tuinbouw	6
Koeling en warmte	1
Totaal aantal leerlingen	775

11.2.3. TSO (3de graad): geslacht

GESLACHT	Aantal leerlingen
Man	370
Vrouw	405
Totaal aantal leerlingen	775

11.2.4. TSO (3de graad): leeftijdscategorie

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal leerlingen
18 jaar of jonger	573
19 of ouder	202
Totaal aantal leerlingen	775

11.2.5. TSO (3de graad): woonplaats

WOONPLAATS	Aantal leerlingen
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	528
Vlaams Gewest	232
Waals Gewest	15
Andere	0
Totaal aantal leerlingen	775

De woonplaatsgegevens zijn gebaseerd op de gegevens die door de school geregistreerd werden (niet de officiële woon-plaatsgegevens).

11.2.6. TSO (3de graad): nationaliteit

NATIONALITEIT	Aantal leerlingen
Belg	708
E.U.	34
Niet E.U.	33
Totaal aantal leerlingen	775

11.2.7. TSO (3de graad): aantal studiebewijzen

STUDIEBEWIJZEN	Aantal
Certificaat Se-n-Se	23
Diploma van secundair onderwijs	289
Totaal	312

Studiebewijzen mogen niet vergeleken worden met het aantal inschrijvingen. Tussen de registratiedatum en 30 juni (studie-bewijzen) kunnen er nog inschrijvingen zijn. Bovendien omvat de derde graad een 1e, 2e en 3e leerjaar en Se-n-Se en kan een studiebewijs enkel in het 2e of 3e leerjaar (of Se-n-Se) behaald worden.

11.3. Kunstsecundair onderwijs (KSO)**11.3.1. KSO (3de graad): samengevat**

OPERATOREN	Aantal scholen: 4 <ul style="list-style-type: none"> ▪ GO! atheneum Anderlecht (Anderlecht) ▪ GO! kunsthumaniora Brussel-Stad (Brussel) ▪ Imelda-Instituut (Brussel) ▪ Sint-Lukas Kunsthumaniora (Schaarbeek)
	Aantal studiegebieden: 2
	Aantal leerlingen: 291

11.3.2. KSO (3de graad): studiegebied

STUDIEGEBIEDEN	Aantal leerlingen
Beeldende kunsten	173
Podiumkunsten	118
Totaal aantal leerlingen	291

11.3.3. KSO (3de graad): geslacht

GESLACHT	Aantal leerlingen
Man	114
Vrouw	177
Totaal aantal leerlingen	291

11.3.4. KSO (3de graad): leeftijdscategorie

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal leerlingen
18 jaar of jonger	256
19 of ouder	35
Totaal aantal leerlingen	291

11.3.5. KSO (3de graad): woonplaats

WOONPLAATS	Aantal leerlingen
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	50
Vlaams Gewest	230
Waals Gewest	10
Andere	1
Totaal aantal leerlingen	291

De woonplaatsgegevens zijn gebaseerd op de gegevens die door de school geregistreerd werden (niet de officiële woon-plaatsgegevens).

11.3.6. KSO (3de graad): nationaliteit

NATIONALITEIT	Aantal leerlingen
Belg	268
E.U.	16
Niet E.U.	7
Totaal aantal leerlingen	291

11.3.7. KSO (3de graad): aantal studiebewijzen

STUDIEBEWIJZEN	Aantal
Diploma van secundair onderwijs	113

Studiebewijzen mogen niet vergeleken worden met het aantal inschrijvingen. Tussen de registratiedatum en 30 juni (studie-bewijzen) kunnen er nog inschrijvingen zijn. Bovendien omvat de derde graad een 1e, 2e en 3e leerjaar en Se-n-Se en kan een studiebewijs enkel in het 2e of 3e leerjaar (of Se-n-Se) behaald worden.

12. Buitengewoon secundair onderwijs (BuSO)

- De data in het kadaster betreffen het aantal inschrijvingen voor opleidingsvormen 3 en 4 in het schooljaar 2013-2014 (telmoment 01/02/2014) voor de scholen gevestigd in het Brussels hoofdstedelijk gewest.
- Opleidingsvormen 3 en 4 (laatste 2 tot 3 jaren) beogen arbeidsintegratie in het reguliere arbeidscircuit en worden opgenomen in het kadaster, opleidingsvormen 1 en 2 niet.
- Opleidingsvorm 3 : leerlingen in de kwalificatiefase en de integratiefase (alternerende beroepsopleiding)
- Opleidingsvorm 4 : leerlingen in de derde graad BSO, TSO of KSO

Bron: Vlaamse overheid, Departement Onderwijs en Vorming / Vlaamse Gemeenschapscommissie

Het **Buitengewoon Secundair Onderwijs (BuSO)** is het gespecialiseerd onderwijs dat zich richt tot jongeren van 13 tot 21 jaar met een handicap of leer- of opvoedingsmoeilijkheden, opgedeeld in 8 types van beperkingen, en biedt **vier opleidingsvormen** aan:

- **Opleidingsvorm 1: sociale aanpassing.** Deze opleidingsvorm geeft een sociale vorming met het oog op integratie in een beschermd leef- en/of werkmilieu.
- **Opleidingsvorm 2: sociale aanpassing en arbeidsgeschiedmaking.** Deze opleidingsvorm geeft een algemene en sociale vorming en een arbeidstraining met het oog op integratie in een beschermd leef- en werkmilieu.
- **Opleidingsvorm 3: beroepsonderwijs.** Deze opleidingsvorm geeft een algemene, sociale en een beroepsvorming met het oog op integratie in een gewoon leef- en werkmilieu. Het zijn leerlingen in de kwalificatiefase en de integratiefase (alternerende beroepsopleiding). Leerlingen kunnen dus deeltijds leren en deeltijds werken zoals beschreven op pagina 42.
- **Opleidingsvorm 4: algemeen, beroeps-, kunst- en technisch onderwijs.** Deze opleidingsvorm geeft een voorbereiding op een studie in het hoger onderwijs en op de integratie in het actieve leven en de arbeidsmarkt. De studierichtingen komen overeen met de studierichtingen uit het gewoon voltijds secundair onderwijs.

12.1. BuSO (Opleidingsvorm 3 en 4): samengevat**OPERATOREN**

Aantal scholen: 5

- Buitengewoon Secundair Onderwijs Cardijnschool (Brussel)
- Kasterlinden buitengewoon secundair onderwijs (Anderlecht)
- Kasterlinden buitengewoon secundair onderwijs (Sint-Agatha-Berchem)
- Koninklijk Instituut Woluwe - Buitengewoon Secundair Onderwijs (Sint-Lambrechts-Woluwe)
- Zaveldal buitengewoon secundair onderwijs (Brussel)

Aantal studierichtingen & opleidingen: 20

De meest populaire studierichtingen:

In opleidingsvorm 3 (per studierichting):

- Secretariatsmedewerker (15)
- Bakkersgast (13)
- Grootkeukenmedewerker (11)
- Logistiek assistent in ziekenhuizen en zorginstellingen (11)
- Winkelhulp (11)

In opleidingsvorm 4 (per opleiding):

- Kantoor (19)
- Kantooradministratie en gegevensbeheer (15)
- Informaticabeheer (11)

Aantal leerlingen: 169

12.2. BuSO (Opleidingsvorm 3 en 4): studierichting / opleiding

STUDIERICHTINGEN / OPLEIDINGEN	Aantal leerlingen
Opleidingsvorm 4 (per studierichting)	
Kantoor	19
Kantooradministratie en gegevensbeheer	15
Informaticabeheer	11
Opleidingsvorm 3 (per opleiding)	
Secretariaatsmedewerker	15
Bakkersgast	13
Grootkeukenmedewerker	11
Logistiek assistent in ziekenhuizen en zorginstellingen	11
Winkelhulp	11
Boekbinder	9
Receptiemedewerker	9
Hoeklasser	8
Onderhoudshulp in instellingen en professionele schoonmaak	8
Keukenmedewerker	7
Loodgieter	6
Metselaar	6
Hulpkelner	4
Gegevensinvoerder/typist	2
Keukenhulp	2
Boekhoudkundig medewerker	1
Zaalmedewerker	1
Totaal aantal leerlingen	169

Opleidingsvorm 3 : leerlingen in de kwalificatiefase en de integratiefase (alternerende beroepsopleiding)

Opleidingsvorm 4 : leerlingen in de derde graad BSO, TSO of KSO

12.3. BuSO (Opleidingsvorm 3 en 4): geslacht

GESLACHT	Aantal leerlingen
Man	114
Vrouw	55
Totaal aantal leerlingen	169

12.4. BuSO (Opleidingsvorm 3 en 4): leeftijdscategorie

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal leerlingen
18 jaar of jonger	134
19 of ouder	35
Totaal aantal leerlingen	169

12.5. BuSO (Opleidingsvorm 3 en 4): woonplaats

WOONPLAATS	Aantal leerlingen
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	72
Vlaams Gewest	95
Waals Gewest	2
Andere	0
Totaal aantal leerlingen	169

De woonplaatsgegevens zijn gebaseerd op de gegevens die door de school geregistreerd werden (niet de officiële woonplaatsgegevens).

12.6. BuSO (Opleidingsvorm 3 en 4): nationaliteit

NATIONALITEIT	Aantal leerlingen
Belg	109
E.U.	49
Niet E.U.	11
Totaal aantal leerlingen	169

12.7. BuSO (Opleidingsvorm 3 en 4): aantal studiebewijzen

STUDIEBEWIJZEN	Aantal
OV4 Studiegetuigschrift 2e leerjaar van de 3e graad	8
OV4 Diploma van secundair onderwijs	14
OV3 Getuigschrift van de opleiding (1)	23
OV3 Getuigschrift van alternerende beroepsopleiding (2)	3
OV3 Certificaat (modulair) (3)	4
Totaal	52

(1) Uitgereikt na de kwalificatiefase of de integratiefase (ABO) in opleidingsvorm 3. Getuigschriften van verworven competenties zijn niet opgenomen in deze tabel.

(2) Uitgereikt na de integratiefase (ABO) in opleidingsvorm 3. Getuigschriften van verworven competenties zijn niet opgenomen in deze tabel.

Een leerling kan in 1 schooljaar tegelijkertijd een getuigschrift van de opleiding en een getuigschrift van alternerende beroepsopleiding behalen.

(3) In deze tabel werden enkel de certificaten opgenomen uitgereikt op het einde van de kwalificatiefase of de integratiefase (ABO) in opleidingsvorm 3 modulair stelsel.

Certificaat en getuigschrift van de opleiding zijn gelijkwaardige studiebewijzen.

13.Leren en werken

- De data van het Deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) betreffen het aantal inschrijvingen voor de volledige leerlingenpopulatie in het schooljaar 2013-2014 (telmoment 01/02/2014) voor scholen en Centra voor Deeltijds Onderwijs gevestigd in het Brussels hoofdstedelijk gewest.
- Voor de Leertijd: betref het aantal inschrijvingen in het cursusjaar 2013 (09/2013 – 08/2014).

Bron: Vlaamse overheid, Departement Onderwijs en Vorming / Syntra Brussel / Vlaamse Gemeenschapscommissie

Jongeren van 15 tot 25 jaar kunnen via leren en werken beroepsgerichte certificaten en studiebewijzen behalen of een diploma secundair onderwijs. De opleiding gaat uit van een voltijds engagement en is opgedeeld in een component 'leren' in de opleiding en een component 'werken'.

- **Deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO)**

Binnen Deeltijds beroepssecundair onderwijs doen leerlingen gedurende 3 dagen per week werkervaring op en volgen ze 2 dagen per week les in een Centrum voor Deeltijds Onderwijs (CDO). De invulling van de werkcomponent is divers, op maat van de leerling.

- Echte arbeidsdeelname
- Brugproject: voor wie bereid is om te werken maar ook nog attitudes en vaardigheden verder moet ontwikkelen
- Voortraject: specifieke opleidings- en begeleidingsmodule voor jongeren met ontoereikende attitudes en vaardigheden
- Persoonlijk ontwikkelingstraject (POT): voor kwetsbare jongeren in problematische situaties
- In het Brussels gewest ondersteunt Actiris het tijdelijk traject 'SPI-AL', waar zowel in groep als individueel gewerkt wordt aan sollicitatievaardigheden.

Indien men op 18 jaar of ouder kiest voor het deeltijds beroepssecundair onderwijs, dient een traject gevolgd te worden met arbeidsdeelname of tijdelijke invulling SPI-AL.

Het DBSO wordt geleidelijk omgevormd van een lineair naar een modulair systeem. Een lineair systeem werkt met leerjaren, in het modulair stelsel zijn leertrajecten opgedeeld in modules. De opleidingen (lineair of modulair) duren normaliter 2 schooljaren, soms 1 of 3 schooljaren. Vanaf 2009 werden de opleidingen, gelinkt aan bepaalde sectoren, gemodulariseerd. In 2012 werd dit 'on hold' gezet in functie van de Evaluatie van het decreet Leren en werken en de goedkeuring binnen de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Op dit moment worden er zowel modulaire als lineaire opleidingen aangeboden binnen het DBSO.

- **Leertijd**

In de leertijd omvat de werkcomponent 4 dagen werkplekleren in een onderneming, vzw of overheidsinstelling en volgen de leerlingen 1 dag een beroepsgerichte en algemene vorming op een SYNTRA-campus. Dat is een centrum voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen.

- **Traject op maat**

Om de uitvoering van het decreet Leren en Werken (2008) te garanderen, worden vzw's met expertise erkend voor het aanbieden van aangepaste trajecten voor jongeren ingeschreven in Centra voor Deeltijds Onderwijs en Leertijd. Deze trajecten zijn voortrajecten, brugprojecten of persoonlijke ontwikkelingstrajecten.

13.1. Deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO)

13.1.1. DBSO: samengevat

OPERATOREN	<p>Aantal Centra deeltijds onderwijs (CDO's): 3 waarvan 2 centra onder de naam CLW (Centrum leren en werken)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ CLW Don Bosco Woluwe (Don Bosco Technisch Instituut) Sint-Pieters-Woluwe ▪ CLW Castor (GO! atheneum Emanuel Hiel Schaarbeek-Evere) Anderlecht ▪ CDO Brussel (Instituut Anneessens - Funck) Laken
	Aantal studiegebieden (lineair) en opleidingen (modulair) : 12
	<p>Het meest populair:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Personenzorg (74) ▪ Winkelbediende (66) ▪ Kok (54) ▪ Administratief medewerker (53)
	Aantal leerlingen: 343

13.1.2. DBSO: studiegebieden en opleidingen

LINEAIR STELSEL (per studiegebied)	Aantal leerlingen
Personenzorg	74
Schoonheidszorg	13
Land- en tuinbouw	5
MODULAIR STELSEL (per opleiding)	
Winkelbediende	66
Kok	54
Administratief medewerker	53
Machinaal houtbewerker	34
Schilder-decorateur	19
Magazijnmedewerker	9
Verhuizer-drager	7
Bestuurder heftruck	5
Interieurbouwer	4
Totaal aantal leerlingen	343

13.1.3. DBSO: geslacht

GESLACHT	Aantal leerlingen
Man	199
Vrouw	144
Totaal aantal leerlingen	343

13.1.4. DBSO: leeftijdscategorie

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal leerlingen
18 jaar of jonger	230
19 of ouder	113
Totaal aantal leerlingen	343

13.1.5. DBSO: woonplaats

WOONPLAATS	Aantal leerlingen
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	279
Vlaams Gewest	62
Waals Gewest	2
Andere	0
Totaal aantal leerlingen	343

De woonplaatsgegevens zijn gebaseerd op de gegevens die door de school geregistreerd werden (niet de officiële woonplaatsgegevens).

13.1.6. DBSO: nationaliteit

NATIONALITEIT	Aantal leerlingen
Belg	167
E.U.	43
Niet E.U.	133
Totaal aantal leerlingen	343

13.1.7. DBSO: aantal studiebewijzen

STUDIEBEWIJZEN	Aantal
Studiegetuigschrift 2e leerjaar van de 3e graad van het secundair onderwijs	12
Diploma van secundair onderwijs	26
Totaal	38

(1) In 2008-2009 werd het stelsel van leren en werken ingevoerd, waarvan het deeltijds beroepssecundair onderwijs deel uitmaakt. Via dit stelsel kunnen jongeren een certificaat behalen (wat gelijkgesteld is met het kwalificatiegetuigschrift dat vroeger werd uitgereikt), maar ook een aantal studiebewijzen die gelijkwaardig zijn met de studiebekrachtiging die wordt uitgereikt in het voltijds secundair onderwijs. Een leerling kan in 1 schooljaar tegelijkertijd een certificaat en een ander studiebewijs (getuigschrift, studiegetuigschrift of diploma) behalen.

13.2. Leertijd (Syntra Brussel)

13.2.1. Leertijd: samengevat

OPERATOR	Aantal centra voor deeltijds onderwijs: 1 <ul style="list-style-type: none">Syntra Brussel, Campus Ukkel
	Aantal opleidingsdomeinen: 4
	De meest populaire opleidingsdomeinen: <ul style="list-style-type: none">Diensten aan personen (14)Persoonsverzorging (10)
	Aantal leerlingen: 28

13.2.2. Leertijd: opleidingsdomeinen

OPLEIDINGSDOMEINEN	Aantal leerlingen
Diensten aan personen	14
Persoonsverzorging	10
Elektriciteit	3
Bouw	1
Totaal	28

13.2.3. Leertijd: geslacht

GESLACHT	Aantal leerlingen
Man	21
Vrouw	7
Totaal	28

13.2.4. Leertijd: leeftijdscategorie

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal leerlingen
18 jaar of jonger	24
19 - 25 jaar	4
26 - 29 jaar	0
30 - 44 jaar	0
45 jaar of ouder	0
Totaal	28

13.2.5. Leertijd: woonplaats

WOONPLAATS	Aantal deelnemers
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	23
Vlaams Gewest	4
Waals Gewest	1
Andere	0
Totaal	28

13.2.6. Leertijd: nationaliteit

NATIONALITEIT	Aantal leerlingen
Belg	20
E.U.	3
Niet E.U.	5
Totaal	28

13.2.7. Leertijd: aantal studiebewijzen

CERTIFICATIE	Aantal
Leertijd	11

14.Syntra Brussel

De data in het kadaster 2014 betreffen het aantal gestarte opleidingen in het cursusjaar 2013 (09/2013 – 08/2014) in de campussen in het Brussels hoofdstedelijk gewest.

Bron: Syntra Brussel

SYNTRA Brussel biedt ondernemersopleidingen in verschillende sectoren voor toekomstige ondernemers en ontwikkelt ook opleidingen op maat voor KMO's in verschillende vakgebieden.

Wie een opleiding beroepskennis met succes beëindigt, krijgt een officieel erkend getuigschrift of een diploma.

SYNTRA Brussel heeft verschillende opleidingsvormen voor verschillende doelgroepen.

- **Leertijd**

Dit wordt beschreven in 'Deeltijds leren en werken' op pagina 42.

- **Opleidingen**

- Voltijdse opleidingen: indien men 18 jaar of ouder is en aan de leerplicht voldaan heeft, kan men een praktijkgerichte opleiding volgen om zich nadien als zelfstandige te vestigen.
- Dagopleidingen: dit zijn praktijkgerichte beroepsopleidingen in dagonderwijs als voorbereiding om een eigen zaak op te starten of om zich om te scholen.
- Avond- en zaterdagopleidingen: dit zijn de praktijkgerichte beroepsopleidingen in avondonderwijs of tijdens het weekend.

Wie een opleiding beroepskennis met succes beëindigt, ontvangt hiervoor een officieel getuigschrift. Zit er ook bedrijfsbeheer in het pakket of neemt men de module Basiskennis bedrijfsbeheer er extra bij, dan krijgt men een diploma, officieel erkend door de Vlaamse overheid.

- **Vervolmakingen (bijscholingen)**

Per sector worden bijscholingen georganiseerd waar technieken, vaardigheden, vak-expertise en actualiteit aan bod komen.

Aan de meeste opleidingen is een certificaat verbonden.

SYNTRA Vlaanderen en Brussel bieden ongeveer 200 opleidingen in de leertijd en meer dan 500 ondernemersopleidingen, onderverdeeld in 28 sectoren.

14.1. Syntra Brussel: samengevat

OPERATOREN	Aantal opleidingscentra : 2 <ul style="list-style-type: none"> ▪ Campus Tour & Taxis, Brussel ▪ Campus Ukkel, Ukkel
	Aantal sectoren: 17
	De meest populaire sectoren <ul style="list-style-type: none"> ▪ Textiel en Mode (628) ▪ Diensten aan personen (593) ▪ Persoonsverzorging (588) gevolgd door <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bedrijfsbeheer (494) ▪ Bouw (412)
	Aantal leerlingen: 4295 waarvan <ul style="list-style-type: none"> ▪ 4046 ondernemingstrajecten ▪ 249 vervolmakingen

14.2. Syntra Brussel: sectoren

SECTOREN	Aantal cursisten
Textiel en Mode	628
Diensten aan personen	593
Persoonsverzorging	588
Bedrijfsbeheer	494
Bouw	412
Horeca en voeding	291
Beeldvorming	212
Kunstberoepen	175
Elektriciteit	146
Informatica	125
Groensector	124
Juwelen	123
Interieur	119
Toerisme	77
Talen	76
Mechanica	59
Management	53
Totaal	4.295

14.3. Syntra Brussel: geslacht

GESLACHT	Aantal cursisten
Man	1.841
Vrouw	2.454
Totaal	4.295

14.4. Syntra Brussel: leeftijdscategorie

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal cursisten
18 jaar of jonger	91
19 - 25 jaar	1.732
26 - 29 jaar	595
30 - 44 jaar	1.387
45 jaar of ouder	490
Totaal	4.295

14.5. Syntra Brussel: woonplaats

WOONPLAATS	Aantal cursisten
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1.699
Vlaams Gewest	2.412
Waals Gewest	121
Andere	63
Totaal	4.295

14.6. Syntra Brussel: nationaliteit

NATIONALITEIT	Aantal cursisten
Belg	3.455
E.U.	516
Niet E.U.	324
Totaal	4.295

14.7. Syntra Brussel: statuut

Gegevens niet beschikbaar.

14.8. Syntra Brussel: type opleiding

TYPE OPLEIDING	Aantal cursisten
Ondernemingstraject	4.046
Vervolmaking	249
Totaal	4.295

14.9. Syntra Brussel: aantal studiebewijzen

CERTIFICATIE per TYPE OPLEIDING	Aantal gecertificeerden
Ondernemingstraject	569
Vervolmaking	274
Totaal	843

15. Volwassenenonderwijs

- Voor de data van het volwassenenonderwijs (CBE en CVO) is de referentieperiode 1/4/2014-31/3/2015 voor opleidingen in het Brussels hoofdstedelijk gewest.
- De totale aantallen verschillen naargelang de indicatoren, een cursist kan meerdere keren ingeschreven zijn in verschillende opleidingstypes, -gebieden en opleidingen. Ook de werksituatie kan meermaals veranderen doorheen hun opleiding.
- Sommige opleidingen binnen de CVO's zijn erkend door de VDAB en vinden we zowel terug in de data van de VDAB Brussel als in de data van het volwassenenonderwijs.

Bron: Vlaamse overheid, Departement Onderwijs en Vorming / Vlaamse Gemeenschapscommissie

Het Volwassenenonderwijs bestaat uit: Basiseducatie, Secundair volwassenenonderwijs, Hoger beroepsonderwijs van het volwassenenonderwijs (HBO5) en de Specifieke lerarenopleiding.

Basiseducatie wordt aangeboden in een Centrum voor Basiseducatie (CBE). De overige richting van de volwassenenonderwijs worden aangeboden in een Centrum voor Volwassenen Onderwijs (CVO).

- **Centrum voor Basiseducatie (CBE)**

Een CBE organiseert opleidingen voor volwassenen met een beperkte of onafgewerkte schoolloopbaan die de basisvaardigheden onvoldoende beheersen om volwaardig en zelfstandig te functioneren in de samenleving, in arbeidssituaties, of om een verdere opleiding te volgen. Deze opleidingen situeren zich op het niveau van basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs. De opleidingen worden modulair aangeboden. Voor de modules worden deelcertificaten uitgereikt.

- **Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO)**

Een CVO is een onderwijsinstelling, die opleidingen organiseert op het niveau van secundair onderwijs (ASO, TSO en BSO) en hoger beroepsonderwijs (HBO5). Een CVO kan verschillende soorten opleidingen beheren, waaronder veel opleidingen die niet thuis horen in een gewone voltijdse school voor secundair of hoger onderwijs. Men kan zich om- of bijscholen en een ander (aanvullend) studiebewijs behalen via:

- Secundair volwassenen onderwijs: volwassenen van minimum 18 jaar en jongeren die aan de voltijdse leerplicht voldaan hebben, kunnen een erkend diploma, getuigschrift of certificaat halen.
- Hoger Beroepsonderwijs (HBO5): is een niveau tussen het secundair onderwijs en de professionele bachelor. Het leidt tot een diploma van 'gegradueerde'. Het is zeer praktisch en gericht op het uitoefenen van een beroep. HBO5 kan worden ingericht door Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO), het secundair onderwijs of hogescholen. Er zijn twee soorten hoger beroepsonderwijs:
 - verschillende studierichtingen in het volwassenenonderwijs die modulair opgebouwd zijn met verschillende instapmomenten. De duur wordt individueel bepaald (minimum 2 jaar).
 - verpleegkunde in samenwerking met een school voor voltijds secundair onderwijs en een hogeschool. De opleiding verloopt modulair over 6 semesters (3 jaar).

15.1. Centra voor basiseducatie (CBE)

15.1.1. CBE: samengevat

OPERATOREN	<p>Aantal opleidingscentra: 1 centrum (Centrum Basiseducatie Brusselleer) met 23 opleidingslokaties in</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Anderlecht ▪ Brussel ▪ Etterbeek ▪ Ganshoren ▪ Schaarbeek ▪ Sint-Gillis ▪ Sint-Jans-Molenbeek ▪ Sint-Joost-ten-Node
	Aantal opleidingen: 7
	<p>De meest populaire opleidingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nederlands tweede taal (1.460) ▪ Alfabetisering Nederlands tweede taal (487) ▪ Maatschappijoriëntatie (271)
	<p>Aantal cursisten : 2.341</p> <p>We wijzen erop dat één cursist meerdere opleidingen kan volgen en het totaal aantal opleidingen (inschrijvingen) 2.578 bedraagt.</p>

15.1.2. CBE: opleiding

OPLEIDINGEN	Aantal cursisten
Nederlands tweede taal	1 460
Alfabetisering Nederlands tweede taal	487
Maatschappijoriëntatie	271
Wiskunde	142
Nederlands	109
Informatica-en communicatietechnologie	66
Gemengde Maatwerken	43
Totaal	2 578

15.1.3. CBE: geslacht

GESLACHT	Aantal cursisten
Man	1 139
Vrouw	1 202
Niet gekend	0
Totaal	2 341

15.1.4. CBE: leeftijdscategorie

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal cursisten
18 jaar of jonger	14
19-25 jaar	275
26-29 jaar	268
30-44 jaar	1 100
45 jaar of ouder	684
Totaal	2 341

15.1.5. CBE: woonplaats

WOONPLAATS	Aantal cursisten
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	2 012
Vlaams Gewest	256
Waals Gewest	16
Andere	57
Totaal	2 341

15.1.6. CBE: nationaliteit

NATIONALITEIT	Aantal cursisten
Belg	738
E.U.	176
Niet E.U.	1 425
Totaal	2 339

15.1.7. CBE: statuut

STATUUT	Aantal cursisten
Niet Werkend	502
Onbekend	385
Werknemer	237
Gepensioneerd	31
Student Hoger Onderwijs	14
Leerling Secundair Onderwijs	3
Zelfstandige	2
Student Universitair Onderwijs	1
Totaal	1 175

15.1.8. 5.1.8 CBE: aantal gecertificeerd

Deze zijn niet beschikbaar.

15.2. Centra voor volwassenenonderwijs (CVO) vol- en deeltijds

15.2.1. CVO: samengevat

OPERATOREN	<p>Aantal centra: 5</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ CVO Brussels Education Center ▪ CVO COOVI ▪ CVO Hogere Leergang Fisc Soc Wetenschap ▪ CVO Lethas Brussel ▪ GO! CVO Brussel <p>met 54 opleidingslocaties in Brussel-Stad en de 18 gemeentes (uitgenomen Watermaal-Bosvoorde)</p>
	<p>Aantal opleidingen: 19</p> <p>De meest populaire opleidingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nederlands tweede taal (14.638) ▪ Talen richtgraad 1 en 2 (5.987) ▪ Talen richtgraad 3 en 4 (1.017) ▪ Voeding (969)
	<p>Aantal cursisten: 24.389</p> <p>We wijzen erop dat één cursist meerdere opleidingen kan volgen en het totaal aantal opleidingen (inschrijvingen) 25.962 bedraagt.</p>

15.2.2. CVO: opleiding

OPLEIDINGEN	Aantal cursisten
Nederlands tweede taal	14 638
Talen richtgraad 1 en 2	5 987
Talen richtgraad 3 en 4	1 017
Voeding	969
Handelwetenschappen en bedrijfskunde	657
Specifieke Lerarenopleiding	525
Personenzorg	458
Algemene vorming	351
Informatie- en communicatietechnologie	292
Handel	281
Chemie	195
Grafische technieken	161
Land- en tuinbouw	134
Gezondheidszorg	83
Smeden	67
Mechanica - elektriciteit	62
Sociaal-agogisch werk	60
Bibliotheek-, archief- en documentatiekunde	17
Biotechniek	8
Totaal	25 962

15.2.3. CVO: geslacht

GESLACHT	Aantal cursisten
Man	9 856
Vrouw	14 532
Niet gekend	1
Totaal	24 389

15.2.4. CVO: leeftijdscategorie

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal cursisten
18 jaar of jonger	363
19-25 jaar	4 778
26-29 jaar	4 614
30-44 jaar	10 668
45 jaar of ouder	3 966
Totaal	24 389

15.2.5. CVO: woonplaats

WOONPLAATS	Aantal cursisten
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	18 734
Vlaams Gewest	4 228
Waals Gewest	542
Andere	885
Totaal	24 389

15.2.6. CVO: nationaliteit

NATIONALITEIT	Aantal cursisten
Belg	10 503
E.U.	6 732
Niet E.U.	6 959
Totaal	24 194

15.2.7. CVO: statuut

STATUUT	Aantal cursisten
Werknemer	11 889
Werkzoekend	5 348
Onbekend	4 694
Niet Werkend	1 892
Student Hoger Onderwijs	389
Student Universitair Onderwijs	312
Zelfstandige	248
Leerling Secundair Onderwijs	196
Gepensioneerd	183
Onbekend, Werkzoekend	90
Leerling Secundair Onderwijs SenSe/HBO	55
Onbekend, Werknemer	26
Vrij Beroep	18
Niet Werkend, Onbekend	10
Onbekend, Student Hoger Onderwijs	7
Werkzoekend en Zelfstandige	1
Niet Werkend, Werkzoekend	1
Totaal	25 359

15.2.8. CVO: type opleiding

TYPE OPLEIDING	Aantal cursisten
Hoger Beroepsonderwijs	808
Secundair Volwassenenonderwijs	23 141
Specifieke Lerarenopleiding	525
Totaal	24 474

15.2.9. CVO: aantal gecertificeerd

Deze gegevens zijn niet beschikbaar.

16.VDAB Brussel en partners

De data betreffen de gestarte opleidingen in 2014 (einddatum in 2014 of later) waarvoor uren werden geregistreerd in het centraal cliëntvolgsysteem (CVS) en die werden georganiseerd door VDAB Brussel in eigen beheer of in samenwerking met partners en de erkende partner opleidingen.

- 1) Het gaat om opleidingen voor werkzoekenden en leerlingen.
- 2) De cijfers van de beëindigde opleidingen betreffen opleidingen die beëindigd zijn in 2014 (startdatum in 2014 zijn of eerder).
- 3) Het gaat om opleidingen die geheel of gedeeltelijk worden betaald door de VDAB (eigen beheer of in samenwerking met partners) én om erkende opleidingen bij partners (geen financiële inbreng van VDAB).
- 4) Het gaat niet om niet-erkende opleidingen waarbij de partner het CVS platform gebruikt om te registreren.

Sommige opleidingen binnen de CVO's zijn erkend door de VDAB en vinden we zowel terug in de data van de VDAB Brussel als in de data van het volwassenenonderwijs.

Bron: VDAB Brussel

De VDAB Brussel (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding – regio Brussel) biedt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opleidingen aan gericht op beroepen in diverse sectoren met de focus op knelpuntberoepen. Dit gebeurt in samenwerking met Actiris (vanaf 2015 kan de VDAB Brussel na akkoord van Actiris ook Brusselse werkzoekenden naar werk bemiddelen in Brussel en Vlaanderen), partners en andere relevante organisaties en ondernemingen.

De opleidingen vinden plaats in de VDAB-competentiecentra in Brussel of bij één van de opleidingsorganisaties waarmee de VDAB samenwerkt. Ze zijn sterk gericht op de tewerkstellingsmogelijkheden naderhand. In het aanbod worden

- oriënterende opleiding
- beroepsgerichte doorstroomopleiding
- beroepsgerichte opleiding
- algemene arbeidsmarktcompetenties
- Nederlands voor anderstaligen

aangeboden waarbij versterken van beroepscompetenties, werkplekleren en taalondersteuning een centrale plaats innemen.

Ook aan het onderwijs en de werkgevers worden opleiding, taal-coaching, begeleiding en verschillende tools aangeboden.

16.1. VDAB Brussel en partners: samengevat

OPERATOREN

Competentiecentra VDAB Brussel: 2

RDB Brussel

T&O Anderlecht

Partnerorganisaties: 34

AMBASSADOR Verhuisopleidingen

GOCI

Atelier GROOT EILAND

GROEP INTRO Brussel

BRAILLE LIGA

INTEC Brussel

BRUSSELLEER

JES BRUSSEL

CAMPUS SINT-LUKAS Brussel

JOB-LINK

CVO COOVI

KTA Paramedisch Instituut

CVO LETHAS

KURASAW TEWERKSTELLING

CVO LETHAS Brussel

ODISEE - CAMPUS Brussel

DE LINK

PMO

DE PIANOFABRIEK

RTM BRUSSEL

ELIE UMIKUNZI

SBD

Erasmus Hogeschool

SECURITAS TRAINING

ERASMUS HOGESCHOOL Brussel

SINT-GUIDO-INSTITUUT

EUROSPEAK NV

SIOS BVBA

FAMILIEHULP

SOLIDARITEIT VOOR HET GEZIN

G4S TRAINING SERVICES

TERRA NOVA

GO! CVO Brussel

VOKANS Brussel

Aantal beroepsdomeinen: 26

De meest populaire beroepsdomeinen:

- Taalondersteuning (612)
- Social Profit (492)
- Wegtransport (385)

Gevolgd door:

- Business Support (235)
- HoReCa (211)
- Informatie- en communicatietechnologie (176)

Aantal gestarte opleidingen: 3027

16.2. VDAB Brussel en partners : beroepsdomein

BEROEPSDOMEINEN	Aantal deelnemers
TAALONDERSTEUNING	612
SOCIAL PROFIT	492
WEGTRANSPORT	385
BUSINESS SUPPORT	235
HORECA	211
INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE	176
RUWBOUW	99
RETAIL	87
AFWERKING BOUW	84
VOERTUIGONDERHOUD	72
GOEDERENBEHANDELING	68
SCHOONMAAK EN ONDERHOUD	63
WEGENBOUW	50
CONFECTIE	48
VERSPANINGSTECHNIEKEN	47
VOEDING	44
INSTALLATIE EN ELEKTRICITEIT BOUW	41
DOELGROEPSPECIFIEKE ONTWIKKELTRAJECEN	40
TOEZICHT EN VEILIGHEID	39
ONDERWIJS	33
MEDIA EN CULTUUR	28
PRIMAIRE SECTOR	22
PLAATWERK EN KOETSWERK	17
INDUSTRIËLE ONDERHOUDS- EN PRODUCTIETECHNIEKEN	12
LASTECHNIEKEN	12
BOUWTECHNICI	10
Totaal	3 027

16.3. VDAB Brussel en partners: geslacht

GESLACHT	Aantal deelnemers
Man	1 688
Vrouw	1 339
Totaal	3 027

16.4. VDAB Brussel en partners : leeftijdscategorie

LEEFTIJD CATEGORIE	Aantal deelnemers
jonger dan 20 jaar	122
20- 24 jaar	525
25 - 29 jaar	606
30 - 44 jaar	1 394
45 - 49 jaar	245
50 jaar of ouder	135
Totaal	3 027

16.5. VDAB Brussel en partners : woonplaats

WOONPLAATS	Aantal deelnemers
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1 288
Vlaams Gewest	1 731
Waals Gewest	8
Andere	0
Totaal	3 027

16.6. VDAB Brussel en partners: nationaliteit

NATIONALITEIT	Aantal deelnemers
Belg	1 799
E.U.	302
Niet E.U.	926
Totaal	3 027

16.7. VDAB Brussel en partners: statuut

STATUUT	Aantal deelnemers
Leerling	88
Werkzoekend	2 939
Werknemer	0
Totaal	3 027

16.8. VDAB Brussel en partners: type opleiding

TYPE OPLEIDING	Aantal deelnemers
module 2: oriënterende opleiding	317
module 4a: beroepsgerichte doorstroomopleiding	391
module 4b: beroepsgerichte opleiding	1 679
module 5a: algemene arbeidsmarktcompetenties	28
module 5n: Nederlands voor anderstaligen	612
Totaal	3 027

16.9. 6.9 VDAB Brussel en partners: aantal beëindigde opleidingen

TYPE OPLEIDING	Aantal beëindigde opleidingen
module 2: oriënterende opleiding	262
module 4a: beroepsgerichte doorstroomopleiding	262
module 4b: beroepsgerichte opleiding	1 412
module 5a: algemene arbeidsmarktcompetenties	0
module 5n: Nederlands voor anderstaligen	568
Totaal	2 504

17. Erkenning Verworven Competenties (EVC)

- Referentieperiode is het kalenderjaar 2014, zowel voor het aantal testen als het aantal behaalde ervaringsbewijzen.
- De erkenning van alle testcentra voor het Ervaringsbewijs werd eind 2015 stopgezet. Vanaf december 2015 konden ze een nieuwe aanvraag tot erkenning indienen (deze oproep staat nog open tot juli 2017). Na erkenning kunnen zij hun dienstverlening opnieuw opstarten. De momenteel reeds opnieuw erkende testcentra vindt u terug op www.ervaringsbewijs.be via de rubriek "Waar kan ik het behalen?"

Bron: Vlaamse overheid, Departement Werk en Sociale Economie

Erkennen van de verworven competenties wordt in Nederlandstalig België geregeld door het decreet betreffende de kwalificatiestructuur van 16 juli 2009. Dit biedt een gemeenschappelijk referentiekader voor het uittekenen van de verschillende EVC-procedures. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen **erkennen van verworven kwalificaties (EVK)** en **erkennen van verworven competenties (EVC)**.

- **EVK**

Eerdere studies kunnen meetellen in het kader van eerder verworven kwalificaties (EVK). Kwalificaties door vroegere studies zijn onder meer: diploma's, creditbewijzen, getuigschriften, binnen- of buitenlandse studiebewijzen, attesten van opleidingen waarvoor men een examen heeft afgelegd.

Omdat de EVK-procedure gebruikt wordt bij het aanvatten van hogere studies, wat niet in bij de doelstellingen van dit overzicht hoort, gaan we hier niet verder op in.

- **EVC**

Eerdere praktijkervaring kan meetellen als een eerder verworven competentie (EVC). De competenties die men door beroep of werk verworven heeft, kunnen overeenkomen met de competenties die aangeleerd worden in (bepaalde opleidingsonderdelen van) de bachelor- of masteropleidingen die men wil starten.

Erkenning van de kwalificaties en competenties kan ofwel aangevraagd worden bij hogescholen en universiteiten in geval men hogere studies wil aanvatten, daarnaast kan een **ervaringsbewijs** aangevraagd worden voor de erkenning van beroepskwalificaties.

- **Ervaringsbewijs**

Ervaringsbewijs is een officieel bewijs van bekwaamheid. Als men geen diploma's of attesten heeft, kan men dankzij het Ervaringsbewijs toch zijn/haar vaardigheden zwart op wit bewijzen. Voor tal van beroepen worden alle belangrijke vaardigheden door de Sociaal Economische Raad van Vlaanderen (SERV) opgenomen in een standaard dat als basis dient voor de beoordeling van de competenties. Bij een erkende organisatie kan men zich laten testen (gesprek en een praktische proef) voor deze competenties met als doel een ervaringsbewijs te krijgen.

17.1. Ervaringsbewijs: samengevat

OPERATOREN	Aantal centra Ervaringsbewijzen: 8
	Aantal deelnemers: 822 Aantal ervaringsbewijzen: 419

17.2. Centra in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en beroepen

ERVARINGSBEWIJS	Operator
Arbeidsconsulent	Ascento Brussel
Arbeidsconsulent	Vokans vzw
Assistent podiumtechnicus	Testcentrum Podiumtechniek RITS
Bakker	CVO COOVI
Banketbakker	CVO COOVI
Beroepen	Organisatie
Heftruckchauffeur	VDAB – SFTL Brussel
Magazijnmedewerker	VDAB – SFTL Brussel
Monitor/begeleider in de beschutte en sociale werkplaatsen	Vokans vzw
Opleider-begeleider in bedrijven en organisaties	Vokans vzw
Podiumtechnicus	Testcentrum Podiumtechniek RITS
Podiumtechnicus beeld	Testcentrum Podiumtechniek RITS
Podiumtechnicus geluid	Testcentrum Podiumtechniek RITS
Reachtruckchauffeur	VDAB – SFTL Brussel
Sociaal tolk	Centrale Ondersteunings cel sociaal tolken en vertalen
Stellingbouwer	FVB Constructiv
Toneelmeester	Testcentrum Podiumtechniek RITS

17.3. Ervaringsbewijs: geslacht

GESLACHT	Aantal deelnemers
Man	598
Vrouw	224
Totaal	822

17.4. Ervaringsbewijs: leeftijdscategorie

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal deelnemers
jonger dan 45 jaar	489
45 - 50 jaar	145
50 jaar of ouder	188
Totaal	822

17.5. Ervaringsbewijs: leeftijdscategorie**17.6. Ervaringsbewijs: woonplaats**

Gegevens niet beschikbaar

17.7. Ervaringsbewijs: nationaliteit

Gegevens niet beschikbaar

17.8. Ervaringsbewijs: statuut

Gegevens niet beschikbaar

17.9. Ervaringsbewijs: aantal gecertificeerd

TOTAAL AANTAL DEELNEMERS	822
Aantal gecertificeerden	419